

MEIE - MATS.

Fr. K. Kruusimägi
Eesti Kõrgem
Pärimatõugu

2018

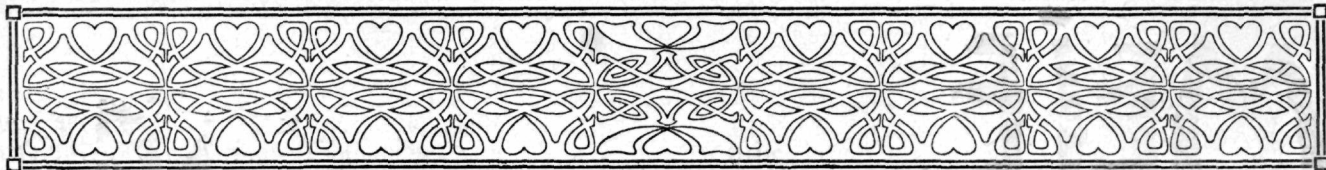
N° 40.

Matsist poega, poisikene!
Tahad minna põrgu teeda:
Ara hukka põrgu uksi,
Wärista põrgu wärawaid;
Jäta seisma põrgu seinad,
Jäta ukсед hukkamata,
Wärawad wäristamata,
Seinad paigal' seisamaie!
Hoiu, Matsi, oma sulge,
Hoiu ennast mõõga eesta!

Wabalt „Kalewipoja“ järele.

Keenepildi järeletrükk on keelatud.

Jumal, kes imet teeb.

Wäga armas ja hale lugu, mis kusahil kodumaa kehmemas nurgas tõesti on sündinud.

Wanamõisa wallakirjutajat Togu tabas rabanduselööft. Ei võinud just ütelda, et hirmus taud üsna ootamatalt ja aimamatalt oleks ilmunud, nagu see muidu selle tõbe juures harilik nähtus on, kuid sellepärast polnud ta pörutaw mõju sugugi vähem. Oli weel jumala õnn, et kuri tõbi mitte hinge ei pärinud, waid ainult ihu piinamisega leppis.

Näi seisus nimelt selles, et tänapäeval walla täiskogu koosolekul mõnede ninakate wallaliikmete poolt küsimus üles oli wõetud: kas mitte ei tuleks kirjutaja palka, mis naabri walla omast terve kolmandiku oja kõrgem oli, jugu vähendada? Ja see rumal ettepanek äratas nagu nõiapõimul enama jao wallaliikmete pool wastukõla.

„Mõtlege järele, mehed“, rääkis üks ägedam ettepaneku toetaja walju healega, „et see asi meil sedasi enam edasi minna ei wõi! Meie oleme liig kehwad, et oma ametnikkudele ülearu kõrget palga wõiksimet maksta. Makstame ühelele liig palju, siis peawad teised selle all kannatama. Nii on meil praegu lugu. Nasta algul määras wolikogu walla kooliõpetajatele igaihele kõigest 10 rubla „palgalisa“ — see ongi terve taju, mis wald nendele nende waewarohke töö eest makjab, kuna nende päripalk — mõnikümmeend naruft rublaleft — kroonu käest tuleb.“*) Ja kirjutajale makstame terwelt 600 rbl. See on kiskendaw ülekohtus. Ma ei ütlen mitte, et praegune kirjutaja palk paremate olude juures liig kõrge oleks, kuid meie peame wõimalusega rehtendama. Ei wõi mitte lubada, et üks herrat mängib, kuna teine, selle amet niisama raske on, näjakäppa peab imema. Oleme õiglasjed, mehed! Wähendame kirjutaja palka saja rubla wõrra ja liigame jedawõrt kooliõpetajatele juurde. Seda nõuab õiglus ja kohtus!“

„See on õige!“ karjusiwad koosolejad pea ühest juuft. „Mitte sada, waid kakssada maha! Naabri waldas saab kirjutaja kõigest 400 rubla! Miskarwis meie rohkem makstame? Ja kooliõpetajad nälgiwad!“

Kirjutaja Togu organismuses ilmusiwad rabanduse-eelsed tundemärgid nähtawale. Ta nägu muutus walgeks, nagu pleegitud linane riie, kuna pahem käsi framplikult protokolliraamatust finni hoidis. Päril uudis ei olnud praegu kuulnud Hiobi-sõnum Togu kull mitte, sest rahwa seas räägiti tafahiljusest ammugi juba, et wallameestel nõu olewat kirjutaja palka naabri

*) Kirjeldatawasj maanurgas on koolid suuremalt jaolt õigejuulijed, ja kooliõpetajad saamad waimuliku ülemuse poolt palka.

Jutukirjut. täh.

walla omaga tafakaalu seada, — kuid awalikkudel wallakoosolekutel ei olnud seda küsimust siinamaani weel puudutatud. Nüüd oli siis wiimaks see kardetaw silmapilk tulnud!

„Kulla mehed“, healtis Togu nutuse healega, „olge itka mõistlikud!. Teie ei tea mitte, kui raske see kirjutaja-amet on, ja kui palju siin inimesel mitmesugusi iseäralisi wäljaminekuid ja kulufid kanda tuleb. Jumala eest, mehed, uskuge mind: vähemaga ei tule kuidagi läbi! Pea omal abilisil ja loobi aga raha ühtepuhku siia ja jenna, et hoidku! Kooliõpetajatel on hoopis teine asi, nad on suwel priid ja wõiwad kraawitaewamisega wõi metsajuurimisega oma palgale liija teenida. Mina jeda ei wõi, sest ma pean aasta läbi argipäewad kui pühapäewad kantseleis istuma. Saage ometi asjast aru ja ärge laske endid mõnest ferge aruga poisikest ninapidi wedada!“

„Kakssada rubla maha!“ müriješiwad healed uuesti kooris. „Kelsada rubla — mitte üks kopik rohkem!“

„Siis pean mina ennast küll ametist ära üttema“, pomises Togu wihafelt. „Kelsajaja rublaga ei tule mina mitte läbi! Kuid ma oleksin uudishimulik näha tahma, kust te niisuguse mehe wälja wõtate, kes teile selle sandipalgaga ametisse hakkab.“

„Minu arwates oleks ühe saja mahawõtmisest küllalt olemat“, rääkis esimene kõneleja, „kuid see on koosoleku asi. Oleks wäga kahetsemisewäärt, kui meie Teid kaotama peame, aga parata ei ole siin midagi; jeniist palka kirjutajale edasi maksta ei luba walla warandusline jõud. Arwame et meie walla omawalitsuse hoone sellepärast weel puruks ei lange, kuigi Teie meilt lahkute.“

Lõpuotsus oli, et täiskogu, kellel omal jelles asjas otjustawat wõimu ei olnud, wolikogu liikmetele kohujeks tegi, lähemal koosolekul kirjutaja palgawähendust läbiwita ja kooliõpetajate palka wõimalust mööda kõrgendada. Sellega oliwad pea kõik wõlimeshed nõus. Küll katus kirjutaja sellele plaanile weel kõigest jõust wastu rabeleda, aga ta katjed jäiwad tagajärjetele: mehed oliwad omas otjuses kõwad, kui kiwid. Ja waene Togu sai rabanduse. . .

Kui Togu hiljem omas toas jälle meelemärfujele tuli, sattus ta toledasje hullustuse-tujusse. Ta wandus ja sajatas nii, et tuba wärises, peffis pöörafelt rusikaga wastu lauda ja wehkes kätega ägedasti oma ümber, nagu tõrjaks ta enefest nägemata fallaletikkajaid eemale.

Nupukas linnaisa.

Kilulinna linnawalitsus ja isad wõtsiwad Kopli rannas ilusa muru platsi ühe rentniku käest ära ja andsiwad selle priiks, rahwale jalutuse paigaks. Kõigite tänuväärt tegu. Aga ka waenlane ei maganud ja tema ilmus linnaisa Weicheni wõi Oicheni näol — temale lubati sealt rohtu katkuda, mis inimeste tallamisest üle jääb — aga soesinane Aichen wõi Oichen, oli üpris nupukas poiss ja mõtles, et parem on kui inimesed seda platsi teips ei tallaks; ära neid pealt ajada ei tohi, aga küll nupukas mees nõu leiab. Ja waata, tema laskis oma walge hobusega kõige selle platsi meremuda ja sõnnikut täis wedada ja sinna hunikusse laduda, ja selle üpris halwa haisu pärast ei lähe enam üksigi selle platsi ligi — ning rohi jääb tallamata ja nupuka linnaisa walgele toiduks.

„Surat wõtaks weel tainapäid,“ firus ta täie juuga, „kes jelle kiili jelle loomakarja seas esiteks inimese paniwad! Beia ma nende narakate pärast nüüd katsjada rubla taotama, need ilusjad katsjada rubla, mis ma muretalt iga aasta panta oleksin wõinud panna? Araneetud mäsajad niijugused, sotsialistid, rewolutsionärid, förilõitajad, kelmid, päewawargad! Et juhi neid sööks, et mõni töbi nende kaela murraks! Niijuguseid masuurikaid oleks kõiki waja wõllasse tõmmata, siis ehk saaksiwad ausjad inimesed rahus elada!“

Ta mõtles järele, kas ta süüdlasi mitte kuidagi walitsuse filmis mäsajateks tembelbada ei saats, kuid see näitas wõimata olewat: need „maasurikad“ oliwad igatepidi ausjad, korralikud ja wagusad inimesed, telleda ülespidamises ka kõige delam film pijematgi mäsju-märki leida ei wõinud.

Pikkamisi läks ka määratsehoog üle, ja Togu hakkas oma seisukorda lainemalt läbi kaaluma. Mida laugemale ta mõtles, seda rahuljemaks muutus ta nägu. Wiimaks kargas ta püsti ja ta filmades loitis hele rõõmutulufe. „Weel pole kadunud kõit!“ hüüdis ta suure rahwamehe sõnadega ja naeratas senna juurde jaladusliijelt. . .

Wallaijade koosolek. Unised, igawad näod. Võrm ja kija, nagu neil koosolekutel harilikult iffa. Wahete-

wahel jälle, kui kasiin mõtete tagawara otšas, surma-waitus.

Kui kõik päewatörral olewad asjad läbi oliwad harutatud, tuletas kesgi wõlifoogu liitmetest meelde, et nüüd tarwis oleks kirjutaja palgaküsimuse juurde asuda.

„See asi on juba nii kui nii kindel,“ hüüdisiwad mitu meest korruga. „Patsjada pulka tõmbame maha!“

„Aga emme, kui selle asja läbi teeme,“ tähendas üks halli, jasis habemega taat. „Oleks tarwis wähe õue lahutama minna. Beia lähed juba lolliks otšas selle juure arwamisega!“

Sellega oldi nõus.

Wõlimehed lahkujõiwad ükskhaawal kohtusaalist ja läksiwad õue. Otšiti piibutobid wälja ja pandi tosfama.

Ilm oli wihmane ja wilu. Eht küll juba detsembrikuu käes oli, ei olnud siiski meel lumetäpet kujukil näha. Ainult wett ja pori oliwad kõik kohad täis.

Meestel hakkas warsti külm ja nad otjustasiwad tuppä tagasi pöörata, kui korruga kirjutaja mesijelt naeratawa näoga nende juurde ilmus.

„Kulla mehed, mis teie siis siin wäljas külma ja wihma käes küürutate?“ rääkis ta isalik-hoolitsemal toonil. „Tulge minu poole, seal saate ometi ninad soojaks! Tulge aga, tulge — mis te kõhklete?“

Mõned mehed oliwad mineku wastu, kuid juurem

hulk leidis ettepaneku mõnusa olemat ja läks kirjutaja järel selle eluruumidesse.

Siin ei jätaks väiteles kambri piff laud, mille pealt kõhutab „tsetwertnoi“ ja wahutam õllekruus meestele isuratawalt vastu wahtiswad. Jooginõude wahela olivad talbrikud mitmesuguste suhupistetega asendatud.

Logu, kelle näo pealt meşine naeratus ei tagane nud, seadis toolid laua ligemale.

„Istuge, olge head,“ sõnas ta mahedalt. „Uame wähe juttu; aega on teil ju oma asjade õiendamiseks küll veel. Kell pole veel katsgi.“

Mehed istusiwad.

Logu jooksis teise tuppa ja tuli seal suurte napsi- klaasidEGA tagasi. Ta wõttis „tsetwertnoi“ ja walas klaasid jumaliku jooki täis.

„Wõtte kätte, jooge!“ sundis ta mehi. „Waste aga ford ringi käia: mina saan juba sellestgi, et teistele wälja walan. Seal on ka õllekruus — kes soowib, mekfigu seal! Jumalale tänu, oleme ifka ütsteisega wäga wennalikult läbi saanud. Mäletate, kui ma ametisse hakkasin, kuidas meie siis siin sellejama laua taga pidustasime? Ja wõib olla, et tänanegi üheskoos jookmine wiimaseks ei jää.“

Baar meest harasiwad klaasid pihku.

„Terwiseks!“

„Teie ternis!“

Logu walas wahetpidamata klaasid täis ja sundis mehi jooma, kuna ta ise harwasti jekka klaasi tühjendas. Joodi wiina ja õlnt waheldamisi, mille juures ilmast, hobuste ja ruffioraste juttu aeti.

Kui mehed juba tubliste wintis olivad, arwas Logu parja aja olemat asja juurde ajuda.

„Roh, mehed,“ algas ta nurka näoga, „ütelge nüüd ära, kas teil tõega ifka see kuri nõu on, minu palka kärpima hakata? Seda nagu ei tahaks kuidagi uskuda.“

„Sedasi see asi on küll,“ lausus üks lauas istujatest wenitades. „Mis ja, kulla hea sõber, teed ära, kui teistwiisi kuidagi läbi ei tule: wallal raha wähe!“

„Jah, nii ta on küll,“ kinnitasiwad teised.

„Roh, ega see asi nii hull ifka wõi olla,“ sõnas Logu, käega meestele õla pihta patjutades. „Mehed, olge nüüd ifka wennad: jätke see tüff tegemata! Olete siitamaani oma kapitaliga läbi tulnud, siis tulete edespidi kah. Urge kartte, küll ma ma juba teie heategu meeles jaan pidama!“

„Seda me usume küll,“ rääkis jälle üks kainenem hulga seast, „aga siiski ei taha meie asi siin seekord midagi aidata. Tõsi jutt, sõber: me jäeme omaga wägise pankrotti! Wäljaminekud on kolejuured: tuleb koolmeistritele hulk palgaks maksta, kohtumaja praawitada ja veel ühte ja teise kohta rahafid wälja panna, aga kassa pagan lööb tagant ülesse. Hingemaksumi ei wõi ka nii jagedasti tõsta, see sünnitaks inimeste seas nurinat. Olets, et me omaga lahkesti läbi tuleksime, kes siis seda tegema hakkaks — aga nüüd on lugu küll nii hull, et parata ei ole midagi!“

Logu laskis jälle kārata korra ringi teha ja jõi ka ise kaasa, et omale kõnelemisega rohkem julgust koguda.

„Kas teate, mehed,“ sõnas ta piffamisi, kus juures ta nagu oma sõnade kinnituseks sõrmedega vastu lauda takti löi, „ma annaksin teile head nõu. Mis tarwis teie koolmeistritele seda lisapalka makstate? See

on ju päris ilmaaegu. Need mehed wedelewad muidugi talwed otsa ja ei tee midagi head. Wõi mis neil teha ongi? See forda kaks päewas klasfis lapsi kollitamas käia. Juba sellestgi palgast, mis kroonu neile makjab, on neile laisklemise eest ülearu küll! Wõtte koolmeistrite lisapalk maha, siis — siis —“, Logu otşis sõnu, „siis ehk tuleksite omaga ilusti wälja!“

Tekkis wäike wahaeag. Mehed wahtiswad hallide, klaasiste filmadega nagu nõu otşides üheteise otsa.

„Sm — ja! Seda wõiks ehk ka“, sõnas wiimats üks wallajadest pehme keelega.

„Ja jah, seda wõiks wiist küll,“ healtis teine.

„Peaegu, jah,“ lallutas kolmas.

„Ja miks seda siis ei wõi?“ karjus neljas ja löi rusikaga nii tugewasti vastu lauda, et napsiklaasid ehmatades üles hüppasiwad. „Mis heategijad need koolmeistrid meile õige on, et neid nii pihu peal ülewal peame? Tõmbawad meid veel seitungides pealegi. Maha — muud midagi!“

„Maha jah!“ hõistasiwad kõik lauasisstujad ühel healele.

Logu naeratas wõidurõõmsalt ja walas uuesti klaasid täis.

Kui wallajad wiimats kirjutaja toast wälja tuliswad, löi maailm nende filmade ees kuferpalli. Nende wõstinud ajudes ei liikunud enam mingit korralikku mõtet, peale üheainsama, mille lahke liigutegija nagu hüpnose wael fenna sisse oli istutanud.

Wõis minutit hiljem tegi wolikogu kohtusaalis järgmise otşufe: kirjutaja palk endiseks jätta, aga kooliõpetajatele uuest aastast senist lisapalka mitte enam edasi maksta.

Sellega oldi raskest rahalijest kriisijest õnnelikult üle saadud. —

Kirjutaja Logu aga filmitşes rõõmsa näoga laual: olawat tühja wiinapudelit ja sofistias ise seal juures

„Oh wiin, wiin, küll oled ja aga suur wõimamees! Sa oled tõesti see jumal, kes imet teeb! Ilma sinuta oleksiwad mul katsjada rubla ilusti wett wedama läinud.“ —

Dues oli wiimane ja wilu. Taewas nuttis. . . tuul hoigas. . .

W. Proletarlane.

Kasulik näpunäide.

Et kurat ühe peaga
Ja kahe sarwega,
Ei suuda kurja rahwast
Teps enam hirmuta;
Seepärast tarwis luua
Tont seitsmepealine,
Ja iga pähe panna
Tal' tosin sarwesi;
Siis wahest wārisema
Lööb hukka läinud ilm,
Ja „ülespoole“ lootes
Neil jälle pöörab film.

W. Proletarlane.

1. IRU EIT: Wallamajasse lubas ta ainult minna, „aga ju ta,“ raip, wist Tondi kõrtsu pummeldama jäi . . . No, oota, „aga ma“su kur . . . !

Zähelpanemise väärt leidus.

Wiljandi susla tahtis juba peawaksali eest sirkama panna, kui weel üks wana, kõbus talumees kolmanda klassi wagunisse krebis. Seesistujad tegiwad temale kaunis tusaselt ruumi.

Aga wanamees lasi naeratades oma truu-südamlised sinised silmad üle kaasreisijate käia ja tähendas siis:

„Päris pagana õnn weel, et rongi peale jõudsin. Eit oleks surmani mures olnud, kui õõseks kodu poleks saanud. Sest meie naised arwawad ikka, et mine neid kiirrongisid tea, wõib mõni hirmus kokkupõrkamine juhtuda.“

Nüüd segasiwad kaasreisijad ka endid wahela ja hakkasiwad pikalt ning laialt rongide kiirust harutama. Selle läbi julgustatult jutustas talumees edasi, et ta linnas turul wõid müümas käinud. Linnasaksad aga ütelnud, et tema wõi enam nii hea ei olewat kui ennemalt.

„Jah, minu Kai jääb wanaks“, jätkas ta nukra peawäristamisega edasi, „päris wanaeideks juba. Aga eks nad ole ikka naised; ei see pagana uudishimu nendest kao. Jkka kui linnast tuled, siis aga wii wärske. Meie Mats“kaasa, ja kui „Meie Mats“ teinekord „sidib“, siis on päris pill lahti. Aga näe, täna sain kaks tuliwärsket „Matsi“ ja leidsin weel midagi, mille üle ta kaua pead murda saab, enne kui hammas peale hakkab?“

„Mis iseäralist siis nii leidsite?“ küsis isand, kes tema wastas istus. See oli suur kuiwetanud mees, kulunud kuuks ja kamassidega, kuna ta mustjad silmad päris petise omad paistsiwad olema. Ta oli seni silmakirjaks „Öölehte“

Teine asi.

„Kuulge isand, siin metsas on jahipidamine keelatud?“

„Ma ei mõtlegi jahti pidada?“

„Aga mis jaoks Teil püss on?“

„Tahan ennast maha lasta.“

„Ah soo, see on teine asi.“

Oskas.

Madli: „Eks ole täsi, Kai, et mu mõlemad lütre, Lulli ja Lilli, wäga ühtnagu on?“

Kai: „Jah, ja nii ühtnagu kohe; iseäranis on weel Lilli Lulli nagu.“

lugenud ja pani nüüd selle oma kõrwa pingi peale.

Talumees waatas kaua ja tähelpanelikult küsija otsa ja tõi siis wäikese nahkse käekoti nähtawale. See oli juba kaunis kulunud, raudsed osad oliwad osalt roostetanud, nähtawaste oli ta kauemat aega kuskil niiskes kohas wedelenud.

Talumehe saladuslik nägu äratas kaasreisijate uudishimu, kõik nad rühkisiwad ligemale kui wanamees nüüd koti lahti tegi ja sealt seest wahariide sisse mähitud kompsu wälja tõi. Pikkamisi ja saladuslikult hakkas ta kompsu ümbert siidipaberit ära rebima ja wiimaks tuliwad kaks paberi lehte nähtawale, mis üleni tumepunase, pruunika tindiga täis oliwad kirjutatud. Kirjatähed oliwad hoopis iseäralised.

„Waat, mis leidsin!“ hüüdis ta ärewusest wärisewa häälega. „Kas ei paista nii wälja, nagu oleks see kõik inimesewerega kirjutatud, otsekui wanamuiste wanasarwikuga lepingut tehti?“

Kaasreisijad, kes enam uuema aja inimesed oliwad, naeratasiwad pilgates wanamehe ebausule, kuna teistel jälle salajane judin üle selja jooksis.

Naeratamine, pahandas nähtawaste talumeest, sest kiirelt mähkis ta kompsu jälle kinni. „Kes wiimaks naerab, naerab kõige parem,“ pomises ta seal juures. „Sest mine tea, ehk need kirjad mõnele weel õige tähtsad, küll see mind siis tänab, et maast ära korjasin.“ keski siis teie seast kuuleb, et mõnel niisuguse käekotti kaduma on läinud, siis juhatag minu juurde. Põdrapoe hoowist saab iga esmaspäewal kätte, kui turul wõi äranud olen.“

Luusse kaswanud.

Päewapiltnik kutsuti surnut üleswõtma. Aparati paigale seades ja surnu poole pöördes, palub ta masinlikult:

„Nüüd palun liikumatalt paigale jääda ja rõõmsat nägu teia!“

Capssesuu.

„Teie minu mammaga küll täna kokku ei saa, tal on hambawalu“.

„Kas wäga walutawad?“

„Jah; nii walutawad kohe et nad hambaarsti juurde saatis!“

2. Oeh leessuke — lõwi! Wist linnast [metsmehe] näituselt ära putkanud: . . . Ei nüüd pole muud kui

Juba Saku jaamas ronis wanamees wälja, waatas aga enne hoolega järele, kas ka kõik kompsud kaasas oliwad. —

Paari päewa pärast ilmus kahes kohalikus ajalehes järgmine kuulutus:

300 rubla waewapalkal

Kaotasin wäikse nahkse käekoti ära seesolewad paberid ainult minule tähtsad. 300 rubla saab see ausleidja, kes need punased kirjad mulle tagasi toob, Tui uulitsale №59. von Hoewden.

Kui meie talumees järgmisel esmaspäewal Põdrapoe sõbratoas kodunt kaasa toodud karpidest kehakinnitust wõttis, ilmus üks tema kaasreisijatest nagu kogemata sinna. See oli seesama suur, kuiwetanud isand kulunud kuuega.

„Näe näh“, terwitas ta naeratades oma wana reisuksilast. „Noh, mis Teie perenaine selle tähelepanimisewäärt leiduse kohta arwas ka?“

„Ta arwas, et selle käekotiga temale linnast kohwi kaasa wõtaksin. Kaupmeeste paberist kotid kärisewad ikka lõhki ja on seda pahandust tarwis, kui muist kohwi maha jookseb“, oli wastuseks. Käekott oli pingi peale asendatud. Talumees tõstis ta üles ja näitas, kudas kohwikott salalise kompsu kõrwas seisis.

„Jah“, sõnas kuiwetanud isand, „see on õige ilus käekott, ma olen ammu juba omale

niisugust osta tahtnud. Ja mis paberisse puutub, siis hoiaksin neid wanaaegse mälestuseasjana alal. Mis on, kui ma terve kupatuse eest Teile paar rubla annan?“

Aga talumees raputas pead. „Ta wõib ehk palju enam wäärt olla ja eit ütles, et ma ära ei annaks“.

Wältas kaunis kaua ja hulk kõneosawust kulus ära, enne kui talumees suure tingimisega walmis oli kotti 150 rubla eest ära müüma.

Rõõmus naeratus lehwis õnneliku ostja huultel kui ta nüüd kallihinnalise käekotiga tulise kiirusega Põdra hoowist lahkus.

Kuid mitte kauaks — ja rõõmsa ärewuse asemel asus õige tusane tundmus, nii et sülitama pani. Sest Tui uulitsal oli ainult kümme mekond maja: nõnda ei leidunud sealt maja №59 kusagiltki. Linnawaht, naabrid ega ka poitsewalitsus ei teadnud temale von Hoewdeni juhatada; niisugust nime pole nad kuulnudki, arwasiwad nad wi maks.

Nõrgas lootuses, et paberid ometi ehk midagi wäärt on, otsis ta lõpuks õige targa keeleadlase üles, kes temale siis seletas, et need keerulised kirjatahed türgikeelset lõhnaeli wabriku kuulutatust kujutawad.

Süüta talumees oli aga oma kehakinnitusega imekiirelt lõpule jõudnud ja ei tulnud tulewikus üleüldse enam Põdra sõbratuppa jalgu puhkama.

3. — putked mängima!

Ilutulestus.

Lugeja, Sa oled ju ilutulestust näinud, eks ju? Neid säravaid ja wirmendavaid, helkivaid ja praginat plahwatawaid raketi, tonderdajaid ja tulekuulisi, mis sihisedes wastu taewast lendawad ja seal mitmemärwilisi sädemeid wälja puistades lõhkewad? Ja kui ei, siis wõid neid vähemalt iqa Jaani päewa õhtul näha. Siis wiibiwad kümned tuhanded imetlejad Kadriorus, Toompea mäerinnakul ja promenadide peal; Jaanipäewa õhtul pühitsedes ja ilutulestust waadeldes. Kui bengali tuled põlewad, tulekuulid õhus sädemeid raputades lõhkewad, tunneb meiesugune ennast nagu imedemaal olema, unustab senised hädad ja jääb nagu nõiasunnil rõõmsama tulewiku peale lootma.

Just samasugust ilutulestust wõime ka oma igapäewases elus näha. Kui „edumeelne“ linnavalitsus ennast pukile upitada püüdis, säras terwe „eduline“ ajakirjandus aina ilutulestusest. Küll lubati ja töötati siis elanikkude põlwe kergendada. Kõik halbtused pidiwad kaduma, üheõiglus igalpool maksma hakkama, ja ülekohut, seda ei lubatud ei silma all, ei Riikulinna piirides sallida. Helkima-wärwiline, suurepäraline ilutulestus oli see! Aga ka ainult ilutulestus . . .

Seft — kui „edumeelne“ walitsus pukile peafis — kusus ta ära. Ta eluaeg oli lühike nagu raketil.

Kui märskelt küpsetatud Gre-line kirjastuse ühisus mullu talwel omale paar ajalehte omandas, siis mõtles ta peale muu veel iseäralise ilutulestuse wälja. Ta kuulutas igalpool, et uuest aastast iga päewalehe üffil nummer 4 kopikat maksab, aastatellijad aga märksa odawam saawad. Lugeja, Sa oled ise nüüd näinud ja tunda

Susla peal.

Suslawagunis filgub läbi lae wett. See teeb reisijate hinge täis.

„Mis pagana asi see on! . . . See . . . see on ju ennekuulmata . . . häbemata! . . . Raha reisijate käest oskawad wõtta, aga wagunid tilguwad läbi?“ Sisseastub konduktor. Üks reisija pöörab, lae poole näidates, tema poole:

On teil alati nõnda?“

„Ei sugugi. Ainult siis, kui wihma sajab. . .“

Veeritoas.

Õpetaja: „Ütle, armas Jüri, mis oled ja oma patudega ära teeninud?“

Jüri: „Ma ei nõua nende eest mitte mihaštegi.“

saanud, et see lihtne „ilutulestus“ (ajalehe-meeste feeles: tellijate õngitsemine) oli. Seft päewalehe üffilut numrit on ammu ju 3 kopika eest rohkem kui küllalt saada, ka pakkimise paberina — 1 rubla 15 kop. puud. Et aga aastatellijad terwe rubla rohkem maksiwad, see paneb neid muudugi järele mõtlema ja wist ei usu nad tulewikus niisugust — „ilutulestust.“

Ja kui needsamad mehed aastawahetusel jällegi lugejaid õngitsedes oma eestawa awaldawad ja kirjutawad, et nad rahwameelses, wabameelses ja tont teab, weel mis meelses waimus ilmuvad, siis lugeja, ära usu: see on jällegi ilutulestus — eneseohwerdajaid nüüdsel ajal ei ole!

Wõi lähme turulegi. Sinna, kust terwe Riikulinna omale igapäew tarwisminewaid toiduaineid ostab. Ka sealt leiame „ilutulestust.“ Weil on seal turufupjaid ja terwishoiu arstisid, ifegi laboratorium, päriselt nagu kulturamaal tohe. Aga — aga see pagana „aga“! Kui neid „aga-sid“ ometi kulturamaal ei oleks? Aga ka ülesostjaid on seal enam kui kufagil kulturamaal. Seal on neid kowide ja kottidega, terwe wõikoormategagi. Wäiksemad nendest on endid maameeste wankreotsale upitanud, suuremad, koormamehed, need seisawad maameestega reas. Nagu maalt tulnud mehed kunagi

Ja turufubjad uitawad seal ringi, kihutawad mõne torgowka, kes jootrahaga ei hellasta, minema, kätsewad talumeestega ja — ei näe rohkem midagi. Nad põewad nimelt iseäralist filmahigust, mis jootrahaga pimestamisest tekib. Suwitaw haigus, mis? Anna jootraha — pime kui tont, ära anna — kirub ja siunab kui kuri waim ja saadab — turult wälja.

Wõi olete wiimasel ajal kunagi turult folkimata hapukoort saanud? Bereprouad, wange käfi

Naiste wahel.

„Kas mees sind wahel ka tuubib?“

„Hoidku Jumal! Mitte sugugi!“

„Mis sa ikka tühja räägid?“

„Ega seda pole . . . On ta töö, siis pole tal aega, kui ta aga joobnud on, siis tuubin mina teda?“

Koolis.

Kooliõp: „Ütle mulle, Juhhan, mis tugeid suuri asju mõid wesi teha?“

Juhhan; „Täna wu kewade wiis Druküla wesi tammi ära.“

4. IRU TAAT: Jürka, wennas, see tuhwel ja kepp on minule nii tutawad! Muldu uhub eit mind ikka kodus nendega, aga näe nüüd, kui kaugele wastu saatnud.

südamet peale ja tunnistage, kas olete? Ei! Ja miikspärast „ei“? Oi, seda teadwad linna lähedal taluperemeeste tüdrukud jutustada. Nad seletawad, et linna naabrialdades teenimine muidu üsna hea olla, aga see hapukoore „tegemine“ olewat hirmus ränk, päris orjaaegne töö. Päewal enne turulminekut annab perenaine tüdrukule toobi hapu koort ja kolm toopi haput piima. Ja nüüd algab töö! Tüdruk uhtigu seda segu nii kaua lusikaga kaujits kloppida kuni neli toopi hapu koort saab. Kuulda on, et mõnes kohas hapu koore tegemiseks juba masinad jisse seatud on, sest tüdrukud olewat — ära hellitatud ja ei pidaawat enam wastu. Aga Riulinna labororium ja termishoiu arstid tulewad. Eht mis jaoks ta waewa näha — palk läheb sellegipoolest edasi.

Õfegi kolera, see wägew murd' a Aasiaft, ei suuda meil ilutulestusena särawat puhtusekomisjoni ära hirmutada. Tuleb, näitufeks, keegi puhtuse komisjoni esitaja hoomi peale ja leiab sealt mustust ja sõnnikut hunikutena eest, siis noomib ja kärgib ta muidugi tubliste kojamehega. Aga ära usu, lugeja, ära usu, see on puha ilutulestus wõi n. n. hirmutamine. Seft kära peale tuleb muidugi noor majaproua wälja ja süütab ka oma ilutulestuse põlema. See ilutulestus ei awalda ennast küll mitte kärkimises, selle asemel aga meeldiwad, nõiduslikus pilgus ja paljutootawas naeratufes. See ilutulestus on wägewam ja mõidab efimese ära. Äft lõpeb jellega, et puhtuse komisjoni esitaja kena majaproua juurde „tass kohwi peale“ läheb. Tulgu wõi kümme kolera!

Ja kui mõni isik, kes tubliste nõõgata jäänud, kära tõstab ning kohtusje kaebada lubab,

siis ära usu! Koit on puha ilutulestus filmade pimestamifeks. Ta teab, et ainult efimene „samuke“ tema effisammudest awalifuks on tulnud. (Reflector). (Särgneb).

Ütles.

— „Mis „nelipühi“ see muidu on, kui nelja püha pole“ ütles Mli Kaarli ja pidas peale nelipühi weel ühe „tööpüha“.

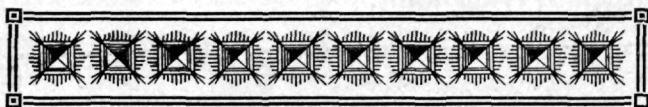
— „Hoidku Jssand maailma küll wiimafel päewal põlema minemast,“ ütles Myna Ann, kui ta tulekahju nägi.

— „Efimest fortit plotkipaber,“ ütles Maidla Tõnis, kui ta Tallinnas „Päewalehe“ ostis.

„See pole ju Tõnisjoni satterkuuest põrmugi parem“ ütles Kehemetfa Jaan kui ta kogemata uue palitu lõhti käristas.

„Misjugujeft rahmuseft ma dige peafin olema, kui mu ema Kootfi kaerust wett on joonud ja isa jalanartjud saklase omadega ühe aia peal on kuiwanud?“ ütles mag. Wigla, kui ta oma rahmuse ülemusele teateid saatis, ja pani küsimuse peale „mis rahmuseft?“ wastuje: tõsine Wene mees.

„Kas see kellegi proletarlane on, kes krahwi moodigi pole?“ ütles sotsialdemokrat Rastja Rostas ja ostis oma naisele jammetist ülikonna.

Ⓕ Toaloomad.

(Loodusest adušline kirjeldus.)

Kas tunned neid, wapsikate tõug?

Toaloomad on niisugune looma tõug, kes ainult pahas õhus wõib elutseda.

Harilikult elutsewad nad üksikult neljanurgelistes koobastes, mis iselaadilise paksu, hali ollusega on täidetud. Harwemini, tihti ainult õhtuti ja õõseti, wõib neid suuremal hulgal koos näha.

Kes neid tõeste näha tahab, peab suurtesse kastidesse minema, mida nad ise „seltsimajadeks“, „teatriteks“, „kõrtsideks“ jne. kutsuwad. Seal on neid kõige parem tähele panna, sest et nad seal mitte nii tusased ja kurjad ei ole, nagu nad muidu ikka ja iseäranis hommikuti on.

Wäga naljakas on üks nende harilikkudest wiisidest. Kui mõni wanem isane mõnes eespool nimetatud kastis tüki aega ja püstijalu midagi on kisenanud, siis hakkawad selle järele kõik kooris ägedasti mõirgama ja see mõirgamine kostab siis umbes järgmiselt:

„Bra—wo — biis — tub — li!“

Jsast looma on enamasti istuwas seisukorras tähele pandud; temal on wäga paks kõht ja wäga peened jalad. Emasest ja poegadest läheb ta kolme asja poolest lahku, nimelt

1) karwade poolest: ta pea on paljas, aga selle eest kannab ta karwu nina all.

2) pruuni ja walge asja poolest, mis tal suust wälja ripub ja wäga pahasti haiseb ning mida ta paha, paksu, halli õhu walmistamiseks tarwitab. Seda tarwitab ta igal pool, kuhu iial läheb.

3) ühe ülemise sõrme poolest: Pahemal käel on neil nagu emastel ja lastelgi wiis sõrme, aga paremal käel k u u s, ja see kuues on iseäranis pikk. Seda tarwitawad nad poti sisse pistmiseks, milles wärwiline wedelik asub. Sel kombel määrivad nad päew päewa järele kõik, mis kätte saawad, iseäranis aga walgeid asju.

Sellest sõrmest peawad nad ise suurt lugu ja nimetawad teda waheldamisi suleks, pliiatsiks, sulepeaks, pintsluks jne. Nagu räägitakse, pidawat nad seda sõrme ajuti ka käest ära panna saama.

Wäga tähelepanemisewäärt on toaloomade hambad. Kuna kõigil teistel loomadel kõwad hambad on, mis alati suus seisawad, wõiwad toaloomad oma hambad suust wälja wõtta, mis nad tihti hommikutel — enne magama minekut — tegewatgi.

Toaloomad on enamasti lihasõõjad. Puuwilja ja juurewilja sööwad nad ainult, kui need kõwades plekikarpides juba kaua aega puhtast õhust, mida nad silma otsasgi ei salli, ära on eraldatud.

Kartuleid, riisi, kirsisid ja wiinamarju nosiwad nad heameelega, aga ainult wedelas olekus, milles neid „wiinaks“, „weiniks“, likõriks“ wõi muuks kutstakse.

Harilikku wett põlgawad nendest paljud nii wäga, et palju parema meelega üht paha haisuga,

läila maitsega, inetu, sogase wäljanägemisega wedelikku — „õlleks“ kutsuwad ja ise teda — joowad.

Emane loom kannab lakka, mida nad ise aga „juukseteks“ nimetawad ja wahetewahel — iseäranis õõseti — peast ära wõtawad. Nähtawasti ei kaswa see lakk neil mitte kõwasti pea küljes kinni.

Nagu isased, nii haisewad ka emased pahasti. Kuid emased ei ime mitte, nagu isased „sigarit“ ja „paberossi“, waid nad walawad oma riiete peale kõiksuguseid haisewaid wedelikkusid.

Ka emastel on wäga paks keha ja see näeb weel alles õige inetu wälja, sest et nad teda ühe iseäralise laia wõõ abil keskelt peeneks pigistawad.

Kui emased oma elukohtadest lahkuwad, mida nemadgi harilikult õõ ajal teewad, siis tõmbawad nad wäga palju nahku üksteise peale ja roniwad wäikesesse kasti, mida hobused sinna weawad, kuhu nad tahawad.

Ka poegadel on wäga paks kõht ja wäga peened jalad. Enamasti on nad ka wäga nõrgad. Nende karw on rohekas walge; ka on neil harilikult keha peal ja näol õige palju paiseid ning wistrikuid.

Toaloomad on niisuguste loomade liigist, kes (nagu kägu lindude hulgas) oma poegadest ise midagi ei hooli. Selle toimetuse jätawad nad ühe iseomale sugulase looma liigi täita, keda nad „teenijaks“ kutsuwad.

J. Wapsikas.

Kodanlus enne ja nüüd.

Enne:

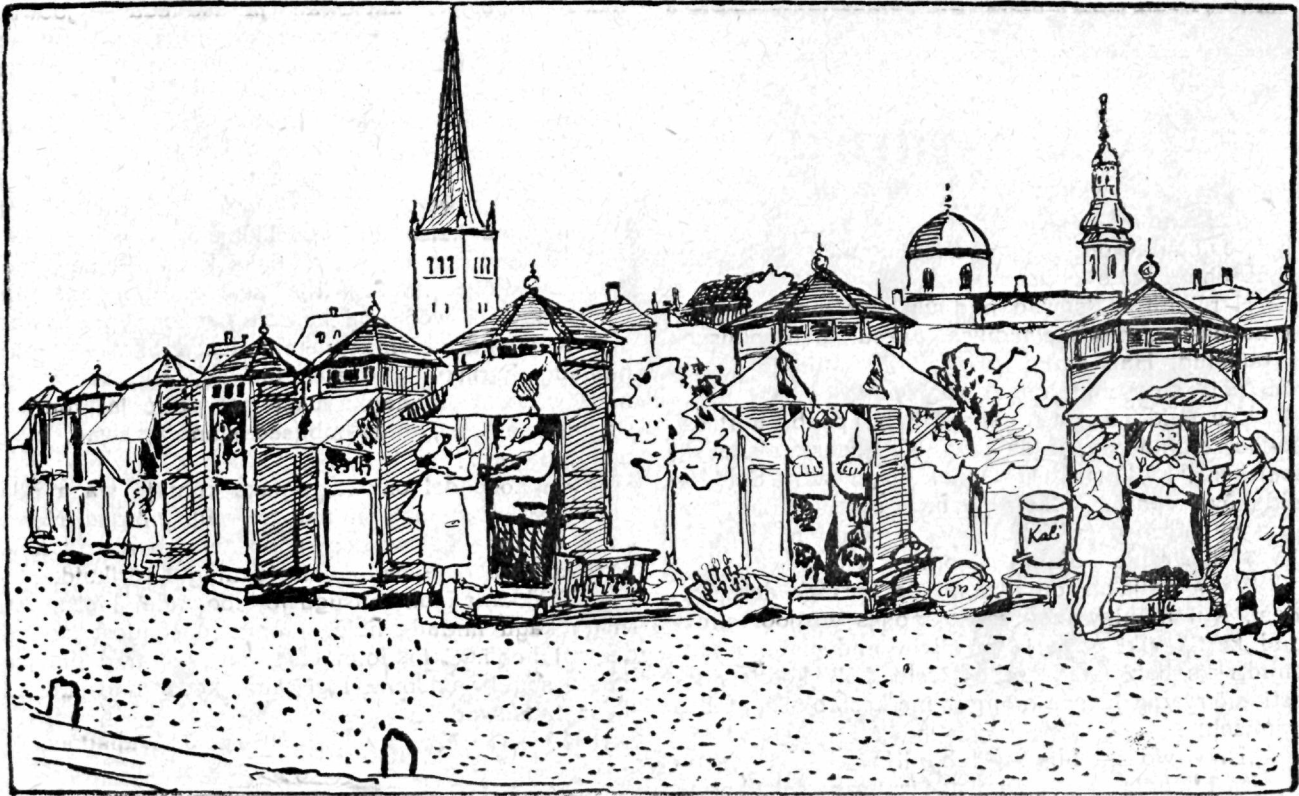
Küll on aga rumal ja lollike,
Ja jõe see Eesti tööline!
See oleks ju päris häbistaw lugu,
Kui me' ta'ga tegemist teeksime sugu.
Me kihutame igalt poolt eemale,
Kust wähegi paistab „punane.“
Oh Issand, meid kaitse suurest wäest,
Ja peasta meid ära „punaste“ käest!

Nüüd:

Oh töölised, kallid seltsimehed,
Meil suured ja laiad küll klasside wahed,
Kuid kunst on kõigil ühine,
Kõik muu siin kõrwal tühine.
Kunst üksinda toob meile kõigile tulu —
Ta heaks peame kandma ka ühiselt kulu!
Sest seltsimehed, töölised, kuulda meid wõtke,
Ja rahaga abiks te meile nüüd tõtke,
Ja tehkem teater nii ilus ja tore,
Et paremat kellegil enam ei ole.
See saadaks me' rahwale paljugi uhkust —
Oh töölised, näidake wähegi lahkust,
Ja ehitagem uus teatrimaja,
Kus kodanlus lõbustaks eluaja!

Tallinna „promenadide“ ilustused.

Targad linnaisad tegivad ükskord otsuseks Tallinna ajalehtede kioskid asutada. Tehtigi putkad ülesse ja sealt võib nüüd iga mees mao-nahka, looma päid ja jalgu ja muud sarnast sodi ja raibet saada, ja selle aluseks ka „sorukunisi“ à 30 kop. aga ajalehtesi mitte kunagi. Wist saavad putkade rentnikud isegi aru, et natukene ilge on ajalehtesi niisuguse jälgi kraamiga segi pidada. Suwe aegus on need putkad iseäranis toredad oma tolgendawate närude ja porikärblaste parwedega. Teiste kulturalinnade kioskide ukсед on harilikult kinni ja äri aetakse läbi ukse sisse jäetud augu, kuna meil kõik see „kraam“, mis putkasse ei mahu, lihtsalt selle ümber asendatakse. Jmelugu siis, et sealt möödaminnes nina kinni pead hoidma! — Soovitame ka teistele linnadele järele tegemiseks.

Meremeeste-Sadinakeel.

II.

Gerd oli oma jutustuse pikkamisi ja rõhuga lõpetanud. Siis kõneldi rohuteaduse üle üleüldiselt ja arstide ning professorite üle iseäranis. Ja ühest nendest viimastest jutustas nüüd Jan.

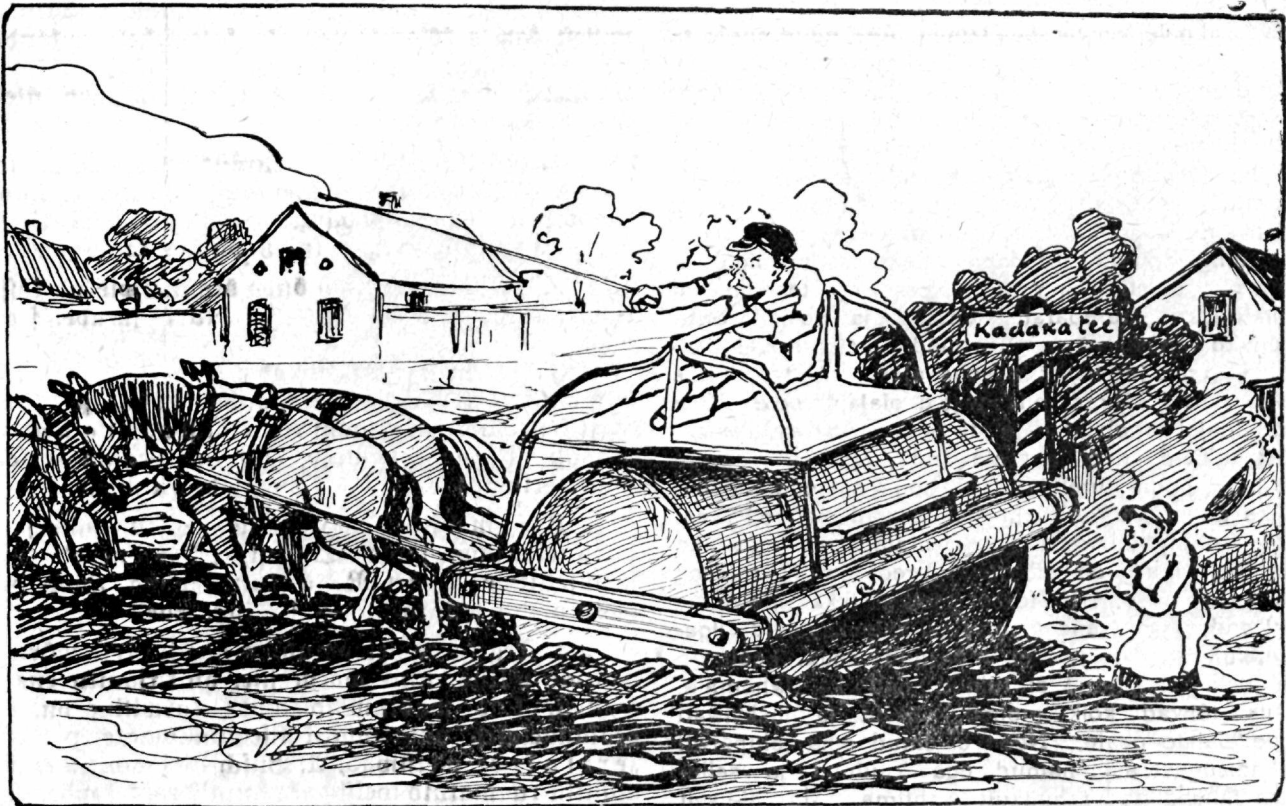
Peale selle kui ta kolm korda oma jutustuse tõsiduse eest oli wandunud, mis õieti päriselt üleliigne oli, hakkas ta peale:

„Teate, mis niisugune professor ise on, see on üks päris iseäraline inimene. Suuremalt osalt on ta nii palju õppinud, et nüüd enam ei tea, mis hakatuses seisis. Ja siis on nad ikka kanged ülesleidjad. Ja niisugune mees oli meil kord laewal. Suure aurulaewa peale nad teda ei tahtnud, ja nõnda pandi ta siis meie juurde. Ta tahtis meie laewaga niisugust looduseuurimise teekonda Lõunameresse teha. Noh, kui ta Hamburis laewa peale tuli, oli tal maailma hulk pakkisi kaasas. Seal oli kõigepealt üks suur aparat, mida ta meid iseäranis, nagu silmatera, hoida palus. Noh, ja siis talitas ta ikka nii saladuslikult tema ümber, nõnda et kõik aukartust ja pelglikku olekut tundma hakkasiwad. Ja kui meie õnnelikult Lõunameresse jõudsimel, seal seisis ta õõseti alati laewa lael ja wahtis üksi-

silmi ühe koha peale taewa, otsekui ootaks ta sealt midagi tulema. Meie ei teadnud enam suuremat midagi mõelda, kui ta ühel päewal meile jutustas, mis aparat see olla. See suur kast olla dünamiiti täis. See tähendas, dünamit ei olewat just õige nimetus, sest et see teaduslikuks otstarbeks liiga nõrk on. See olla nimelt lõhkeaine, mis weel palju tugewam, kui dünamiit. Tema teadwat nimelt, et mere põhjas, kõntsa sees hulk elajaid weel, mis ennemuistsest ajast pärit, elawad. Enne patulangemist ja suurt weeputust olla nad kõik meremuda sisse pugunud, istuwat nüüd seal ega tulewat ülepea enam weepinnale, sest et seal esmalt liig külm olla, ja teiseks ei olewat neil mingisugust põhjust sooja pesast lahkumiseks. Et neid elukaid kord weepinnale toimetada, peab ta selle aparadi merepõhja laskma, elektritraadi abil põlema süütama, ja siis tulewad nad iseenesest kõik wee peale.

Noh, ja mõtelge nüüd. kord, ühel päewal pidi siis see põrgukupatus lahti minema. Professor kõnles wanamehega, sest et temal paar meest tarwis minewat, kes selle aparadi üle parda aitaksiwad weeretada. Noh, ja et keski meie seast argpüks ei tahtnud olla, siis teatasiwad kõik järgmisel hommikul et nad haiged on ja wanamees, kes sellest midagi ei teadnud, arwas, et meie eila lõuna liiga palju

Uut moodi tee parandus.

Kilulinna linnawalitsus wedas juba kolmat aastat Kadaka tee peale kiwa jne Nüüd tänawu s. o. kolme aasta pärast jõuti materjali weoga lõpule ja seda kolme aasta jooksul kokku weetud materjali sai nii palju, et näpuga natukene mõnda kohta rööbaste põhja sai raputada. Ja nüüd uhutakse suurte raudrullidega sedagi pisut hoopis maa põhja.

herneleent oleme söönud ja sellega oma kõhud ära rikkunud. Aga professor käis tungiwalt kaela peale, et just siin tema plaan tuleb täide saata. Ta oli nimelt niisuguse iseäralise meresügawuse kraadiga weesoojust all mõõtnud ja wiimaks ütelnud, et ainult see siin õige paik on. — Noh, seal ei aitanud ju lõpuks kõik midagi, meie pidime töö le asuma. Sõbrad, ma wannun Teile kõige juures, mis mull püha on; niisugust asja pole ma weel ennemalt näinud, kudas meie mehed nüüd selle riistapuu ümbert kinni hakkasiwad. Otseku kannaks nad mädamuna peenikese pilpa peal. nii targu ja ettewaatlilikult. . . Ja kui aparat siis juba liikuma hakkas, siis käis nagu wälk. Mitte üht meest ei olnud enam näha, kõik istusiwad nad korruga laewa ninaotsas kaitsealae all; kudas nad nii kiirelt sinna oliwad saanud, seda teadku sarwiline ise, mitta ei tea seda tänapäewani. Noh, ja siis seisis professor kesk lage ja kisendas, et laew läheb õhku kui kõik kohe abiks ei tule, sest ükski ta enam aparati kinni pidada ei suutwat, ja mehed andku kõik oma hinged jumala hooleks; kui mehed nüüd seda kuulsiwad, jooksiwad nad kõik jälle professori juurde tagasi, aga niisuguste nägudega, mida ükski ülesmaalida poleks mõistnud. Noh, ja kui siis jälle wäike praks käis, punusiwad nad jälle minema. Ja see kordus nii sagedaste, kuni wiimaks selle riistapuu üle parda saiwad. Seal oli rõõm suur. Aga ainult silmapilguks, sest äkitselt käis niisugune raksatus, nagu lendaks terve maailm õhku. Siis

muutus kõik mustaks ja rohelisteks; ja ühekorraga lendas meie laewalogask õhku. Ja siis kukkusime kõik maha ja—siis oli kõik otsas.

Ma olin kord laewapoisina Niagara koselt alla kukkunud—just niisugune tundmus oli mul nüüd ka, kui professor mereplahwatust sünnitas. Kui meie jälle toibunud olime, nägime alles, mis kõik sündinud oli. Pealtnäha oli lugu niisugune, just nagu oleks meie laew õhus ümber läinud, sest laewalae ei olnud midagi enam terve. Kapten lamas ühes nurgas ja oigas, ta oli oma paar kätt ja koiwa ära murdnud. Waadid ja kõik, mis lahti oliwad, oliwad kadunud. Kõik oli laewalaealt nagu habemenoaga ära aetud, ja igas nurgas lamasiwad paar meest, kes nii heaga ülestõusta ei tahtnud. Suuremalt osalt küll hirmu pärast, sest kõik arwasiwad, et see riistapuu weel kord plahwatab. Ja sellepärast tahtsiwad nad juba parem kohe lamama jääda. Ainult professor oli terweks jäänud. Esmalt oli meil nõuks teda hirmsaste läbi peksta, aga kui tema juurde minna tahtsime, nägime, et ta üsna ärritatult laewalae edasitagasi jooksis ja käte ning jalgadega wehkis. Noh, ja kui meie üle parda wälja usaldasime waadata, seal oli meie pahameel kadunud. Sest nüüd nägime, et see riistapuu tõesti hästi mõjunud oli. Meie nägime nimelt üht suurt saart merest wälja wahtima, iseäralised lilled ja puud peal. Teate, see oli sihuke päris wanapoolne merepõhi kõiksugu kaswude ja korallidega, kiwide ja konnakarpidega.

Professor ütles nüüd, meie peaksime jälle tagasi sõitma, et saare juurde saada. Aga miski hinna eest maa peal poleks meie seda teinud. Aga nüüd nurus ta ja laskis wanamehe ette põlwili ja ütles, et tema saawat miljonisi ja palju autähtesi, sest tema olewat midagi suurt korda saanud ja meie wanamees olla Kolumbuse järele nüüd kõige kuulsam kapten, kellele ka ausammas seatawat. Noh, ja seal sai siis wanamehe süda pehmeks ja ta laskis laewa ringi pöörata nii hästi kui see paarustatud tüüriga õnneks läks, ning warstigi jõudsimise üsna saare ligidale. Mina olin masti otsa roninud, sest ma teadsin, et nüüd midagi suurepäralist sünnib ja sealt võisin ometi kõik hästi näha. Ja nüüd sündis midagi saladuslikku, mis judinad üle keha ajas. Äkitselt elas terve saar. Sõbrad, niisuguseid elajaid pole Teie oma eluajal weel ial näinud! Seal oliwad sihukesed, kellel keha oli nagu eht elewandil, aga siis oliwad neil jalad nagu kurel ja taga oli sulgedest saba. Sihuke nagu metsisel. Ja siis oliwad mõned seal neil oli nahk karwane nagu mätaskarul aga ka triibuline, ja siis oliwad neil suured tiivad, millega ikka wehkisiwad. Professor seis'is ikka laewalael ja kisendas ja kisendas, otsekui kutsuks neid ligemale, kuid need raiped ei mõistnud seda keelt ju sugugi, ja sellepärast ei tulnud nad ka lähemale. Ja siis tõiwad kõik mehed püssid ja laskiswad nende elajate peale. Need ei olnud oma elupäiwil weel niisugust asja näinud ega kuulnud ja sellepärast jäiwad nad rahulikult wahtima. Ja äkitselt tuli meremadu, see suur teaduslik meremadu. Kui professor teda nägi, kisendas ta kui meelest ära, ja kõik laskiswad tema peale. Ta ei olnud just wäga pikk, aga selle eest hästi paks ja raswane, ja ühekorraga sündis midagi hirmsat asja. Saare peal pidi küll weel dünamidist sihuke kantsakas olema järel jäänud, sest äkitselt plahwatas hirmus raksatus lahti ja saar lendas koost ära. Üks tükk teise järele langeb jälle merde, ja elajad wajusiwad ka ühes põhja ja tegiwad niisuguse näo nagu naerakiswad nad meid wälja. Noh, ja kui professor seda nägi, seal tuli tal äkitselt niisugune tuju pähe ja ta kargas päris tõesti merde, otsekui tahaks saart weel kinni pidada teine. Noh, ja siis katsusime teda wälja õngitseda, aga meie ei leidnud teda enam. Seal sõitsime siis kiirelt sealt paigalt kodu. Noh, ja nüüd on üsna hea, et meie siin istume ja sel korral õhku ei lendanud."

Waikides oliwad koosolejad pealt kuulanud.

Nagu luupainaja lasus meremeeste hinge peal, kes ometi juba nii mõnda kuulnud ja näinud oliwad. See halwaw tundmus lahkus alles siis, kui üks wana halli peaga meremees pead wõngutadas ütles: „Poiss, poiss, wõid sa aga waletada!"

Gre-lise kirjanduse edendamine.

Tallinna Saurelurul ilmum Gesti „ülemaaline päewaleht nr 2" on oma ristiiisa, Tartu „postipapa" eeskujul „Gesti rahmusliik kultuuri" fangesti edendama hakanud. Selleks otstarbeks on ta süüwärskete Gesti uudisjuttude peale wõist-

luse wälja kuulutanud ja 100 rubla kuldraha „Gesti rahmusliikese pankra" „sintsi" laudma pannud, millest kahele kõigeosawamale tulemehele auhinda tahetaks anda: Auhinna saamiseks on jägmised tingimised üles seatud:

1. Kõik jutud, mis „konkursi" peale saadetakse, peawad Gesti elust ja „ülemaalsed" olema, ning raamatuna (ilma poogita) mitte wähem kui 1/2 puuda ja mitte rohkem kui 3 puuda kaaluma.

2. „Rilbust", mis mõnda õrnanerwidega kõst-rimuttert pahandada wõiks, ei tohi jutudel sees olla.

3. Pastorijega kõstrijid ei tohi jutu tegelasteks walida. Kui jutt aga mõnda kuriteolijast sündmuft kirjeldab wõi rahmuse-wastalijast poliitika wärwi kannab, siis on soowitaw, et jutu peatangelased ministriumikoolide kooliõpetajad olekijwad.

Liisamärkus: Pead, asjakohast materjali wõib jelle aine jaoks Tartust, „Postimehe" toimetuseliikme Wärt Ruua käest saada. Hind on hästi odaw määratud — 1/2 kop. nael.

4. Tegelaeste iseloomud, nende juuste wärw, habeme pikkus, nina worm jne. on kirjaniiku enei walida, kuid wastuwaidlemata tarwiline on, et peatangelased oma poliitikalise ilmawaate poolest „erelased" olekijwad, M. Buschi kirjastatud waimulikka raamatuid loekijwad; kaunis rohkel mõedul, kuid tingimata „modernstiilis", nermihaiged olekijwad ja Dr. Luiga raamatu järele endid arstikijwad jne. On aga jutu-tegelased teise poliitilalaagri mehed, kui erelased, siis peab kirjaniik jutu lõpul neile lastma tuld ja tõrwa kaela sadada; sotsialdemokratid tulewad aga tingimata jalgupidi ülespuua lasta, wõi jälle tuhast ja põrmus kahetjedes „erelaste" parteisse astuma sundida. Wastituf korral ei lasta juttusid konkurstile.

Liisamärkus I. Kui kirjaniik tarwilijeks peab jutu-tegelaste ninasid lähemalt kirjeldada, siis on soowitawad lotis, weidi ülespidi keeratud otstega eht Gesti ninad. Suurt, kolmewõlmiga nina, nagu Kuustaku hortsoj Jaan I. on, ei tohi tindiga määrada.

Liisamärkus II. Kui jututegelased prillid kannawad, siis peawad need Dr. Akeli kirjutatud olema.

5. Wõistlusele lastakse ainult ülikooli wõ umbes selletaolise haridusega isikuid. Isääraniis eesõigus on neil, kes J. Bloompuu „Bimeduse mõimus" läbi on suutnud lugeda ja 50 — G. Luiga luuletust peast ülesse ütelda wõiwad.

6. Wõistluse auhinnad, mis tsheki läbi „Gesti rahmusliikese pangast" wiimase kopiku peal aastal 1912 P. E. F. wälja maksetakse, wõib ainult „üle-tallinnlises Gesti rahmusliikese kõrtis" (Rodemanni juures) „ära tarwitatud saada".

Tingimised taskuraamatust ära kirjutanud

Arsenicum.

Wõistluseks.

Ühes wanas „Wändra Matsi“ tähtraamatus juhtus kellegi meie toimetuse-liikme kääriterade ette järgmine huwitaw tükikene ühest Kilplamaa kooliõpetajast.

Kawal „sehwimees,“ kilplaste armas hing, kes ennast „kooliherraks“ lasseb hüüda, läheb santimisega rikkaks, sest igal talwel nurutakse ja pressitakse „s ü n d i m i s e päewa kingituse“ kätte all koolilaste käest raha, mille eest „kooliherrale“ laua lampid, leentoolid, peegleid, kohwi- ja theemasinaid ning muid majanduse asju ostetakse. Laste wanemad ohkawad maksude koorma all. Lollus kaswab. Kilplased hõiskawad. Udused päewad.“

Meile paistab see tükikene halvasti kordalainud mõistatus olema: Et asi aga paljuid meie lugejaid kangesti huwitab, siis oleme sunnitud selle mõistatuse ülesarwamiseks konkurssi auhindadega wälja kuulutama. Kes meile üles mõistatab, keda „Wändra Matsi oma „tähtraamatus on tahtnud rap-sata, see saab auhinnaks 10 eksemplari Matsi“ tähtraamatut“ 1901 a. eest ilma hinnata (peab aga meile postiraha ette ära saatma); kes aga raha summa, mis need kokkukraabitud kingitused ühte kokku maksma on läinud, wälja arwab, sellele saab 10 eksemplari meie lehte hinnata koju kätte saadetud.

Kirjad wõiwad olla Eesti-, Saksa-, Wene- wõi Esperanto keeles kirjutatud.

Arsenicum.

Lihht kokkuarwamine.

(Wäljale ülesanne).

Siis ei midagi + trüff, ei midagi = „Amarif“ et midagi. Wälja rehtendanud
Tõnu Gimidagi.

Ühe ajalehe kuulutus:

„2 palitut

ja poolpeetud naisterahwas on odawasti müüa.“

Järeleütsida „Amarifu“ toimetusest.

Tark mees.

„Mis Teie alati iseenesega kõnelete?“

„Ah teate, ma armastan targa inimesega kõneleda“.

„Meie Matsi“ sõnumed.

Marwast kirjutatakse „Päewalehte“: Kullatud plaadid on „Wõitleja“ selts Prenholmi priistawi tema abilise ja weel ühe ülemuse toolidel külge lastnud panna, kuna kohalike ajalehede, näitejuhi ja teiste toolidel walged paberisedelid sell kohaste pealkirjadega ehivad. „Wõitleja“ liimed alla suuremalt osalt „arusaajad“ töölistel, nagu räägitakse, aga selle eraldusega näitawad nad oma „arusaamist“ õige iseäralisel wiisil.

„M. Matsi“ tähendus. Wistist on „Wõitleja“ mehed — nimelt J d u e r a k o n d l a s e d. Teistel juba nii peenest arusaamist ei ole!

Saljalast. Meie walla isad on kooliõpetajatega püsti hädas. Ara müüwad teised wiimaks wallamaja — nimelt Warangu wallamaja. Tähtja rahakapi ja wallamaja puude natufese, — 7 sülba pani kohtu priistaw juba pitsati alla. Sellest eht jatkub waewalt ühele kooliõpetajale palga maksmiseks aga kui teised ka oma osa tahawad saada — mis siis teha? Need lasewad — kas wallamaja oksjoni alla — wõi walla isadid endid. Warangu walla isadel on nii eht teistiti kitsas käe. Kuhu aga walla raha on pandud ja kuhu ta ükslugu läheb — see on praegust mõistatuselks

Rihelkonnalt. Iikka koolide asjad. Rihelkonna koolijelti kooliõpetaja ei meeldi mõnes asjas majaomanikule — kelle majas kool on. Maja omanik käis kõige juures — kes kooliõpetajast kõrgem on wiimase peale laebamas — nagu pastoritale jne. edasi — aga soowitawat tagajärge ei olnud. Nüüd leidis majaomanik, et üürikontrahtis jeda pole nimetatud, et kooliõpetaja ka juwel mõiks koolimajas elada — sellepärast andis ta käsu — kooliõpetaja koligu juwel kerterist wälja. Siiski on majaomanik meie arwates tärsata scanud — waadaku ta weel kontrahtid hoolega läbi ja mõib olla eht liab ta, et kontrahtis ka kewadiseft elamiseft sõna pole räägitud — nii oleks kooliõpetaja ju kewade algul pidanud wälja kolima.

Tallinnast. Siin on asjad kõige paremas korras. Uulitjad ei tolma wihmase ilmaga sugugi ja kui kuu on, siis pole alemi uulitjatel pori sisse uppumist sugugi karta. Sala „monopolist“ pole olemasgi — sest need on — nimelt need — monopolkad — ikka — kõigele teada — sest ega seaduse mehe suugi sarwest ole. Kui lange nohu juhtub olema — siis ei tunne sugugi et Pika uulitsa otja ligidal ühest keldrist hirmust haisu tõuseb. Wa Ulemiste annab ükslugu rammusat ja terwist kosutawat wett — mis wabel nii ilus ja tõrdisarnane on, et lõmpsi lufkaga leeme asemel. Minult tööta töölistel kurdawad, et linnawalitjuse poolt kah tarawu neile klibimisuppi liig ohtralt jagatawat. Nende ujumise maja tehtawat Kadriorgu just mustusetorude otjade kohta, nimelt nende torude otja, mis kullalambrikt kulda merde kannawad. Wesi kubiseda seal aina wanaleima tükkidest. Wõi sel alamal rahwal nüüd nii puhaft wett waja!

Kirjawastused.

-- Mats Atom. Piiteris. Täidame Teie soovi ja trükime siin kohal ühe Teie lauludest ära:

Oru taga, Mihkli talus,
Oli Kaarel kõhu walus —
Kust ta hädal saanud alus,
Et nii Jumalat ta palus?

Et aga ka „Meie Mats'i“ toimetus Kaarli kõhuwalu põhjust äraseletada ei suuda, siis wastame Teile Teie oma sõnadega:

Nii arusaamataks jääb mull
Mis ütlemä — pean Sull?

— T. M. Mustamere rannal. — Kukelugu laiemaid kihtisid ei huwita, ehk saadate muud.

— Pan Talon Paides. Mõnda ehk tarwitame.

Lugejaid, kelle kätte „Meie Mats“ nr. 39 L. Pirowitshi uurikaupluse kuu-
lutusega milles üteldud on: „Rohkem kui 000,000 inimest loewad siit“ j. n. e.
juhtus, palutakse seda lehte kaasa wõttes tähendatud kauplusesse kingituseks
määratud äratamise kella järele minna.

☞ Tähelepanemiseks! ☜

Soomitan omaist uuest, hästi väljawalitud, täielikust

Kalewikauplusest

kõige paremate Wene- ja Inglismaa wabrikute talwe ja juwe

☐ ☐ ☐ palitu fui ka ülikonna riideid ☐ ☐ ☐

wäga odawa hindadega, niisama ka kõiki muid

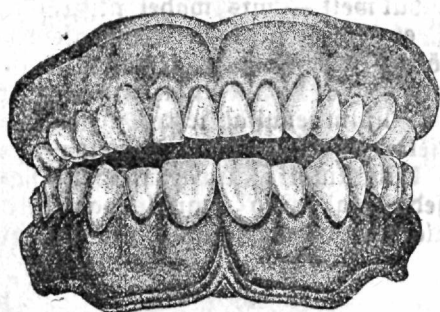
kalewi kaupasid ja woodri riideid.

☘ ☘ ☘ ☘ Kaup on tõeste wärske ja hea. ☘ ☘ ☘ ☘

Aupaklikult

Jul. Aberg, kalewikauplus,

== Suurel Karja uulitsal nr. 5. ==

Spetsiallaboratorium

kunstliste hammaste valmistamiseks
kautshukist ja kullast, kruwide peal
ja ilma; kautshukist hambad 1 rbl.
kõige paremast materjalist. Parandamine
1 rbl. Laboratoriumis töötab
tuntud eriteadlaue — tehnik
A. S. Rohlin. Hambahaigete wä-
stuwõtmise, arstimine, plombeerimine
ja väljatõmbamine ilma waluta.

Diplom. hambaarst

A. A. Desjatnikoff.

Wastuwõtmise terwe päew Wiru
uul. nr. 14, Werjshbitzki majas.

Ärge unustage,

et minu juures

laste

üleswõtete jaoks spetsiaal sisse-
seade on.

Fäewapiltnik

Alex. Jurich.

Mõndke ainult Satu wabriku

Pilsener, Erlanger, Saazer, Cabinet ja Dortmundi

õlut.

Adru: Kloostri platsil nr. 10, Tallinnas.

Esimene Gesti pilke- ja naljaleht

„Meie Mats“

on nüüd jälle waba ja ilmub kaks korda kuus.

Tellimise hind: 2 rubla aastas, 1 rubla pooles aastas.

Üksik number maksab 10 kop.

Kuulutuste nonpareille rida 10 kop.

Wanutamine ja sbeerimine on ainult
Tallinnas, Maatri uul. nr. 23

G. Birk'i auru-wärwimise- ja keemialiku puhastamise wabrikus.

1904-1908 = 6 kuldmedalja ja „Grand Prix“.

E. Plehn'i wiilwabrik

Tallinnas, Wana Posti uul. 11, soowitab oma suurest wali ust wiilijä ja raspleid ümberwabetamiseks.

Wanade wiilide raiumist toimetatakse nagu ennegi, hästi ja odawalt.

— Kaupmeestele: —

rüüüb

Latt-rauda wabriku hindadega

laagri pealt.

Paul Schiffer.

Wiru wärawas.

Endiste aastate eeskujul ilmub

„Meie Matsi tähttraamat“

ka tänawu õigel ajal ja toob
mõnusat lugemisevara.

Kuulutuste vastuwõt-
mine tähttraamatusse ainult

C. Intali raamatukauplus,
Kopli uul. nr. 2.

Rohkem kui 100,000 inimest loe-
wad siit! Kuld- ja hõbe uurid, seina-
lana ja äratamise kellad, ketid, bre-
lofid j. n. e. grammofoonid, kuldvär-
mused 56 pr. all, hõbelusikad ja peek-
rid 84 pr. all j. n. e. on

o d a w a d
ainult **L. Pirowits'i** juures

Wiru wärawas, torni kõrwal nr. 21.

Kõik parandamisetööd uuride, kuld ja hõbe as-
jade, nii ka grammofoonide juures j. n. e. saawad
heaSte ja odawaste tehtud.

Upallitult **L. Pirowits.**

A. Einardt'i nikeldamise töökoda

Prokusmäel nr. 5,

teeb kõiksugu nikeldamise töõsid
korralitult ja paraja hinnaga.

Dalwekirjafid

kirjutatakse asjatundlikult A. Leitham-
mel'i kirjatööde kontoris (asutanud
J. S. Wahtrif 1897 a.) Tallinnas,
Kullafewa uul. nr. 8. Sealjamas toi-
metatakse ka majade, kruntide ja obli-
gatsioonide müümist ja ostmist.

J. Wahtriku

mitmesug. tsementasjade tööstus

S. Pärnu maant. nr. 63.

Walmistab kõiksuguseid tsement to-
ruksid, hana kastisid, kaemu rõngaid me.
Wõtub mustawee fanalisatsioonide sisse-
seadimist oma peale ja teeb puhtawee
kaemusi. Soowi peale weetakse ka
rohuidade jaoks Nõmme (granti)
kruusa. Müüa kruntisid ja majasid.

Upallitult **J. Wahtrif.**

J. Bernsteini

nahakauplus,

Karjawärawas nr. 20, Tal-
linna klubi majas,

soowitab oma suurest tagawarast
talla- ja piitsoliinaha, sääresid, woor-
suid, kinga- ja kamasõpaleid meeste-
ja naisterahwastele. Kõiksugu raa-
matukõitjate ja naistingspõpade tar-
witusi, nahalaffi, gummikalosid jne.

Sinnad odawad ja kaup hea.

Jälemüüjatele head proffendid.

S. Stolleri

uuesti awatud

mütside ja küberate

erikauplus

№ 24 Wiru uulitsal № 24

Bodega Espanola wiinakaupluse kõrwal.

Soowitab oma rikkalikust laagrist kõige paremaid
oma- ja wäljamaa küberaid mitmesugust karwa ja
moodi, niisama ka kõige paremalt wäljatõõtatud ja
ja heast materjalist mütsisid omast wabrikust.

Wõtatakse tellimisi wastu ja täidetakse ausalt.

A. Adamsoni

Gesti walmisriiete kauplus

Wiru ja Wene uul. nurga peal,

soowitab **ainult** häid, wastupidamaid ja moodsaid meeste-
ja talitus wiisipäralised.

Naisterahwa ja meesterahwa

w i s m a w a r j u d,

150 kop. ja kallimad. Kõiksugu findaid, naisterahwa ja lapse
põllesid, jalutuskepid, kraed, lipsud ja maniskad. Odawad
hinnad.

Paul Winter,

Wiru uulitsal № 24.

Trükitud M. Untje trükklojas, Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR